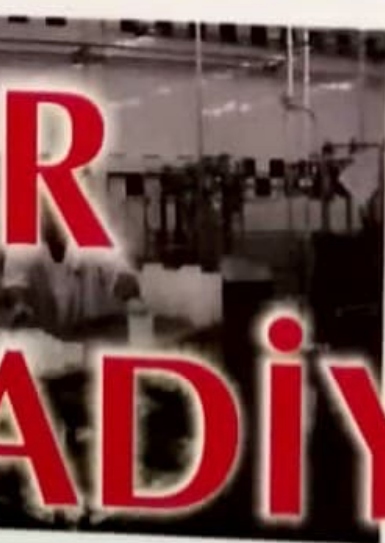


V.H.Abbasov



AQRAR
iQTISADiYYAT



ABBASOV VAHİD HACIBƏY oğlu

AQRAR İQTİSADİYYAT

Ali məktəb tələbələri üçün dərslik

*Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
27 dekabr 2016-cı il tarixli 858 sayılı əmri
ilə qrif verilmiş və ali məktəb tələbələri
üçün dərslik kimi təsdiq edilmişdir.*

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ.....	6
I fəsil. AQRAR İQTİSADİYYAT FƏNNİNİN PREDMETİ VƏ ÖYRƏNİLMƏ METODLARI	12
1.1. Kursun predmeti və vəzifələri, tədqiqat metodları	12
1.2. Ölkənin iqtisadiyyatında aqrar sahənin əhəmiyyəti.....	16
1.3. Aqrar sahənin inkişaf xüsusiyyətləri	19
1.4. Kənd təsərrüfatı istehsalının iqtisadi səmərəliliyinin əsas göstəriciləri	21
II fəsil. AQRAR- SƏNAYE KOMPLEKSİNİN FƏALİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF XÜSUSİYYƏTLƏRİ	28
2.1. Aqrar-sənaye kompleksi anlayışı, tərkibi və vəzifələri	28
2.2. Aqrar-sənaye kompleksi sahələri arasında istehsal və iqtisadi əlaqələr	33
2.3. Aqrar-sənaye kompleksinin iqtisadi və sosial səmərəliliyi	37
2.4. Ərzaq kompleksi və məhsul yarımkompleksləri	42
2.5. Ölkənin ərzaq təhlükəsizliyi	44
III fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATININ İNFRASTRUKTURLARI. 53	53
3.1. Kənd təsərrüfatında infrastruktur anlayışı və əhəmiyyəti.....	53
3.2. İstehsal infrastrukturlarının iqtisadi əhəmiyyəti	58
3.3. Sosial infrastruktur və kənd təsərrüfatının inkişafında onun rolu	60
IV fəsil. AQRAR SAHƏNİN İNKİŞAFININ TƏŞKİLATI- İQTİSADİ PROBLEMLƏRİ.....	66
4.1. İstehsalın yerləşməsi ictimai əmək bölgüsünün forması kimi ...	66
4.2. Kənd təsərrüfatı istehsalının iqtisadi rayonlar üzrə yerləşməsi	72
4.3. Kənd təsərrüfatı istehsalında ixtisaslaşma və təmərküzləşmə ..	81
4.4. Kənd təsərrüfatı istehsalında kooperasiya və aqrar-sənaye inteqrasiyası.....	87
4.5. Xidmət kooperativlərinin mövcud təcrübəsi və inkişaf istiqamətləri	92

4.6. Maliyyə kooperativlərinin səciyyəvi xüsusiyyətləri və inkişaf meylləri.....	101
V fəsil. BAZARIN İQTİSADI MAHIYYƏTİ VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATINDA BAZAR MÜNASİBƏTLƏRİ	117
5.1. Kənd təsərrüfatı istehsalında bazarın iqtisadi mahiyyəti.....	117
5.2. Bazarda tələb, təklif və qiymət elastikliyi.....	123
5.3. Bazarda rəqabət anlayışı, növləri və iqtisadi əhəmiyyəti.....	132
5.4. Bazarların təsnifatı.....	135
5.5. Kənd təsərrüfatı tipli istehsal amilləri bazarı.....	139
5.6. Kənd təsərrüfatında bazar münasibətlərinin iqtisadi tənzimlənməsi.....	147
VI fəsil. TORPAQ RESURSLARI VƏ BAZAR İQTİSADIYYATI ŞƏRAİTİNDƏ BUNLARDAN İSTİFADƏNİN SƏMƏRƏLİLİYİ	161
6.1. Kənd təsərrüfatında torpaq əsas istehsal vasitəsi kimi.....	161
6.2. Torpaq sahələrinin təsnifatı və strukturu.....	166
6.3. Dövlət torpaq kadastrı və torpaq monitorinqi.....	172
6.4. Kənd təsərrüfatında torpağın iqtisadi qiymətləndirilməsi.....	175
6.5. Bazar münasibətləri şəraitində torpaq islahatları.....	179
VII fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA MADDİ-TEXNİKİ RESURSLARIN FORMALAŞMA XÜSUSİYYƏTLƏRİ	188
7.1. Maddi-texniki resurs anlayışı və təsnifatı.....	188
7.2. Kənd təsərrüfatının maddi-texniki resurslarla təminatı.....	194
7.3. Kənd təsərrüfatının enerji resursları və mexanizasiya vasitələri.....	198
7.4. Aqrar-sənaye kompleksində resurslara qənaət olunmasının əsas istiqamətləri.....	203
7.5. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində maddi-texniki resursların formalaşması xüsusiyyətləri.....	206
VIII fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA ƏMƏK RESURSLARI VƏ BAZAR İQTİSADIYYATI ŞƏRAİTİNDƏ BUNLARDAN İSTİFADƏ	212
8.1. Əmək resursları anlayışı və onun tərkibi.....	212
8.2. Kənd təsərrüfatında əmək bazarı.....	218
8.3. Kənd təsərrüfatında məşğulluq və işsizlik.....	224

8.4. Kənd təsərrüfatında əmək resurslarından istifadənin yaxşılaşdırılması yolları.....	231
8.5. Kənd təsərrüfatında əmək məhsuldarlığı və onun artırılması yolları	234
8.6. Əmək məhsuldarlığının müəyyənləşdirilməsi metodikası və onun müəyyənləşdirilməsi.....	237
8.7. Kənd təsərrüfatında əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsinin amilləri və yolları.	241

IX fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA ƏSAS İSTEHSAL

FONDLARI.....	248
9.1. İstehsal vasitələrinin iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı.....	248
9.2. Əsas istehsal vasitələrinin aşınması və qiymətləndirilməsi.....	256
9.3. Əsas fondlarla təminat və bunlardan istifadənin səmərəliliyi..	260
9.4. Əsas fondlardan istifadənin səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları	268

X fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA DÖVRIYYƏ FONDLARI

VƏ BUNLARDAN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏ MƏSƏLƏLƏRİ ...	271
10.1. Dövriyyə fondları anlayışı, iqtisadi mahiyyəti və tərkibi....	271
10.2. Dövriyyə fondlarından istifadənin səmərəliliyi.....	275
10.3. Dövriyyə fondlarından istifadənin səmərəliliyinin yüksəldilməsinin əsas yolları.....	278

XI fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA İNTENSİVLƏŞMƏ.....

11.1. Kənd təsərrüfatında intensivləşmə anlayışı və iqtisadi mahiyyəti.....	284
11.2. Kənd təsərrüfatının intensivləşmə səviyyəsi	287
11.3. Kənd təsərrüfatında intensivləşməsinin iqtisadi səmərəliliyi	292
11.4. Kənd təsərrüfatının intensivləşməsinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları	295

XII fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA İNVESTİSIYA VƏ

KAPİTAL QOYULUŞLARI.....	299
12.1. İntestisiya və bunun səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları..	299
12.2. Kapital qoyuluşlarının mahiyyəti	306
12.3. İntestisiyalar və kapital qoyuluşlarının mənbələri.....	309

12.4. Kapital qoyuluşlarının ümumi iqtisadi səmərəliliyinin müəyyənləşdirilməsi metodikası	311
12.5. Kapital qoyuluşlarının iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları.....	315

XIII fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATINDA İNNOVASIYA VƏ ELMI-TEXNİKİ TƏRƏQQİ

13.1. Kənd təsərrüfatında innovasiya	321
13.2. Kənd təsərrüfatında elmi-texniki tərəqqi	321
13.3. Kənd təsərrüfatında elmi-texniki tərəqqinin əsas istiqamətləri	328
13.4. Elmi-texniki tərəqqinin iqtisadi səmərəliliyi və bunun müəyyənləşməsinin metodiki əsasları	328

XIV fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATI MƏHSULLARININ İSTEHSAL XƏRCLƏRİ VƏ MAYA DƏYƏRİ

14.1. Kənd təsərrüfatında istehsal xərcləri	337
14.2. Kənd təsərrüfatı məhsullarının dəyəri və maya dəyəri	342
14.3. Məhsulun maya dəyəri xərclərinin tərkibi və hesablanması metodiki əsasları	346

XV fəsil. KƏND TƏSƏRRÜFATI MƏHSULLARINA TƏTBİQ OLUNAN QİYMƏTLƏR SİSTEMİ VƏ QİYMƏTƏMƏLƏGƏLMƏ

15.1. Qiymətin iqtisadi mahiyyəti və funksiyaları.....	352
15.2. Kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətlər sistemi.....	354
15.3. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində qiymətəmələgəlmənin təkmilləşdirilməsi	360

Ə L A V Ə L Ə R.....

1. Kəndli (fermer) təsərrüfatları haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	367
2. Aqrar islahatların əsasları haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	368
3. Torpaq islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	391
	398